

Μια κοινωνιο-ψυχολογική ανάλυση των Τ/Κ εκλογών και της σχέσης τους με την επίλυση του Κυπριακού προβλήματος

Χάρης Ψάλτης, Αναπληρωτής Καθηγητής Κοινωνικής και Αναπτυξιακής Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Huseyin Cakal, Λέκτορας Κοινωνικής Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Keele, Ην. Βασίλειο

Η πρώτη εικόνα και εντυπώσεις που δόθηκαν από τις Τ/κ εκλογές στη δημόσια συζήτηση ήταν γενικά κάπως απογοητευτικές για τις προοπτικές επίλυσης του Κυπριακού προβλήματος. Ωστόσο για όσους παρακολουθούσαν στενά την προεκλογική περίοδο στην Τ/κ κοινότητα το σενάριο κυβέρνησης χωρίς το UBP (που σίγουρα θα ερχόταν πρώτο σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις) δεν είχε ποτέ αποκλειστεί. Από τη στιγμή που αυτό το σενάριο θα υλοποιούταν θα έδινε και προς τη διεθνή κοινότητα ένα ξεκάθαρο και θετικό μήνυμα για ετοιμότητα για μια τελευταία προσπάθεια στο κυπριακό αμέσως μετά τις Ελληνοκυπριακές εκλογές.

Η επιθυμία όσων παραγόντων επιθυμούσαν τη λύση του Κυπριακού για μια τέτοια εξέλιξη (συγκυβέρνηση Αριστερών κομμάτων με το νέο κόμμα του ΗΡ) έχει να κάνει με τα σημαντικά εμπόδια που κατάφερε να παρεμβάλει η προηγούμενη δεξιά κυβέρνηση στην προσπάθεια του Μ. Ακιντζί για λύση του προβλήματος (π.χ παραχώρηση νέων πολιτογραφήσεων σε εποίκους, φορολόγηση βοήθειας εγκλωβισμένων, προσκόμματα στο άνοιγμα νέων οδοφραγμάτων, απαγόρευση λειτουργιών εκκλησιών στα κατεχόμενα κλπ).

Έχει λοιπόν ενδιαφέρον να δούμε που θα μπορούσε να στηριχθεί μια τέτοια συνεργασία στη βάση του ιδεολογικού προφίλ των ψηφοφόρων των Τ/κ κομμάτων που θα στηρίξουν μια τέτοια συγκυβέρνηση στη βάση πρόσφατης κοινωνιοψυχολογικής έρευνας που ολοκληρώθηκε την περίοδο 23 Νοεμβρίου-20 Δεκεμβρίου 2017.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η πρόσφατη κατάρρευση των συνομιλιών στο Κρανς Μοντανά και η συνακόλουθη απογοήτευση των Τ/κ από την Ε/κ ηγεσία συντέινει στην ενδυνάμωση του δεξιού UBP και την αποδυνάμωση του CTP που παραδοσιακά στήριζε τη λύση της ομοσπονδίας. Ωστόσο αυτή η πρόσκαιρη απογοήτευση δεν πρέπει να εκλαμβάνεται ως εκφραστική των βαθύτερων κοινωνιο-ψυχολογικών προσανατολισμών της Τ/κ κοινότητας προς την Ε/κ κοινότητα, δηλαδή της ποιότητας των δικοινοτικών σχέσεων. Αυτές είναι διαστάσεις που επακριβώς μετρούνται μόνο μέσα από κοινωνιοψυχολογική ποσοτική και ποιοτική έρευνα* σε συνδυασμό με πολιτική ανάλυση όπως αυτή που ανέλαβε πρόσφατα η διεπιστημονική μας ομάδα από τα Πανεπιστήμια Κύπρου, Πανεπιστήμιο του Κεντ (Νεόφυτος Λοιζίδης), Πανεπιστήμιου του Keele (Huseyin Cakal), Πανεπιστημίου του St. Mary's (Djordje Stefanovic) και Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης (Miles Hewstone).

Ποιες είναι λοιπόν οι θέσεις των ψηφοφόρων κάθε κόμματος στην Τ/κ κοινότητα στο θέμα των διακοινοτικών σχέσεων και τη Διζωνική Δικοινοτική Ομοσπονδία που είναι η βάση συζήτησης των δύο ηγετών από το 1977; Ποια είναι συγκεκριμένα η σύνθεση των ψηφοφόρων του πρωτοεμφανιζόμενου κόμματος του λαού του Κουντρετ Όζερσαι (ΗΡ) που θα είναι πολύ πιθανών συγκυβέρνηση; Πως διαφοροποιούνται οι γηγενείς Τ/κ από τα άτομα με μεικτή καταγωγή (Τ/κ και Τουρκική) και τους εκ Τουρκίας;

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων της πρόσφατης μας έρευνας αφήνει αρκετό περιθώριο για θετικές εξελίξεις στο κυπριακό, είναι όμως και ενδεικτική της έντασης που μπορεί να δημιουργηθεί μεταξύ ενός Τουρκοκεντρικού μπλόκ που συνθέτει εθνικιστικές ιδέες με τους Θρησκευτικούς προσανατολισμούς του κυβερνώντος ΑΚΡ στην Τουρκία στην περίπτωση που η Τ/κ κοινότητα, με ενδυναμωμένους κυπροκεντρικούς προσανατολισμούς (βλ. Psaltis & Cakal, 2016) μπορεί να κινηθεί εκ νέου προς τη λύση του Κυπριακού προβλήματος.

Ενδεχομένως η χθεσινή κρίση με την εφημερίδα Αφρίκα με συμμετοχή ατόμων που ανήκουν στη κομματική νεολαία «ΑΚΡ Κύπρου» να είναι και εν μέρει αντίδραση της προσπάθειας αποκλεισμού αυτού του ιδεολογικού μπλόκ από τις δομές της εξουσίας μέσα από την πιθανολογούμενη νέα τετρακομματική κυβέρνηση που θα δημιουργηθεί. Το παράθυρο συμβιβαστικής λύσης του Κυπριακού που άνοιξε την περίοδο 2003-2004 δεν έχει κλείσει ακόμη. Αυτό δείχνει η ανάλυση του ιδεολογικού προφίλ των ψηφοφόρων στην Τ/κ κοινότητα που θα έχουν δικαίωμα ψήφου σε ενδεχόμενο δημοψήφισμα και στηρίζεται στα ακόλουθα τέσσερα στοιχεία: 1) Την διαρκώς αυξανόμενη αποδοχή της ΔΔΟ ως ικανοποιητικής λύσης μέσα στην Τ/κ κοινότητα τα τελευταία 10 χρόνια. 2) Τη βελτίωση της ποιότητας των διακοινοτικών σχέσεων τα τελευταία 10 χρόνια και 3) Τη σύνθεση των ψηφοφόρων του νέου κόμματος του Κουντρετ Οζερσαι (ΗΡ) και 4) την πολιτική συμπεριφορά των ατόμων με μεικτή Τ/κ –Τουρκική καταγωγή και μεγαλύτερων πολιτογραφημένων εποίκων η οποία δεν είναι τόσο αρνητική όσο οι πλείστοι Ε/κ πιστεύουν λανθασμένα αν και ένα μέρος τους (κυρίως πρόσφατα πολιτογραφημένων) χαρακτηρίζεται από Τουρκοκεντρικές, εθνικιστικές και θρησκευτικές αντιλήψεις που με τη βοήθεια εθνικιστικών και θρησκευτικών κύκλων στην Τουρκία μπορούν να παρεμβάλουν εμπόδια στη λύση του Κυπριακού προβλήματος.

Σημαντικές κοινωνιο-ψυχολογικές μετατοπίσεις της τελευταίας δεκαετίας

Το 2007 σε ομαδοποίηση των διαφόρων θέσεων μέσα στην Τ/κ κοινότητα μετά από ανάλογη έρευνα περιγράψαμε την ακόλουθη διάταξη (Ψάλτης, 2008): Μια επαναπροσεγγιστική θέση που εξέφραζε μόλις το 20% των ψηφοφόρων με κύρια χαρακτηριστικά τη συχνή και καλής ποιότητας επαφή με τους Ε/Κ, τον υψηλό βαθμό εμπιστοσύνης και θετικών συναισθημάτων για τους Ε/κ με ένα πιο κυπροκεντρικό προσανατολισμό. Η δεύτερη θέση που είχαμε ονομάσει “Τ/κ κοινοτική/αυτονομιστική” εξέφραζε το 43% του δείγματος και είχε ως χαρακτηριστικά τα πολύ χαμηλά επίπεδα εμπιστοσύνης και ψηλά επίπεδα προκατάληψης για τους Ε/κ με χαμηλά επίπεδα επαφής. Ωστόσο είχε μέτρια επίπεδα ποιοτικής επαφής με τους Ε/κ πράγμα που άνοιγε διάπλατα το παράθυρο για σταδιακή βελτίωση της αρνητικής και στερεοτυπικής εικόνας που είχαν για τους Ελληνοκύπριους μέσω των γνωστών στους κοινωνικούς ψυχολόγους δυνατοτήτων της διομαδικής επαφής να αποδομεί στερεότυπα και προκαταλήψεις και οικοδομεί την εμπιστοσύνη. Τέλος υπήρχε η παραδοσιακή Τουρκοκεντρική και εθνικιστική θέση της «Τουρκίας ως μητέρας πατρίδας» που αποτελείτο κυρίως από ψηφοφόρους του UBP και DP και εξέφραζε το 37% του δείγματος.

Σήμερα, παρατηρούνται σημαντικές αλλαγές με κύριο κινητήριο δύναμη την δικοινοτική επαφή των 10 τελευταίων χρόνων, άμεσης (Psaltis, 2012; McKeown & Psaltis, 2017) αλλά και έμμεσης μορφής μέσω διαδυκτίου (Zezelj et al., 2017) που έχουν φέρει την αποδυνάμωση της παραδοσιακής Τουρκοκεντρικής θέσης που υπολογίζεται σήμερα στο 19.9%. Αυτό που έχει καταγραφεί και στις δύο κοινότητες, είναι ότι η επαφή, αποδεδειγμένα πλέον, μειώνει την προκατάληψη και χτίζει εμπιστοσύνη μεταξύ των δύο κοινοτήτων. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι το 80% των Τ/κ που αναφέρουν ότι έχουν επαφή με Ε/κ

δηλώνουν ότι αυτή είναι ευχάριστη και θετική. Η επίδραση της επαφής στην Κύπρο μάλιστα είναι διπλάσια από εκείνη που βρίσκουν ερευνητές σε αντίστοιχες έρευνες στο εξωτερικό. Μάλιστα στην Τ/κ κοινότητα σήμερα 1/3 των Τ/κ έχει φίλο ή φίλη Ε/κ. Ως αποτέλεσμα έχει ενδυναμωθεί η «επαναπροσεγγιστική θέση» εκφράζοντας πλέον το 28.1% του δείγματος. Ταυτόχρονα έχει ενδυναμωθεί και η «Τουρκοκυπριακή αυτονομιστική/κοινοτική» που βρίσκεται σήμερα στο 52.1% του δείγματος. Το μεγάλο μέγεθος αυτής της ομάδας πιθανό να έχει ενδυναμωθεί και συγκυριακά λόγω της κατάρρευσης των συνομιλιών στο Κρανς Μοντανά και της απογοήτευσης που ακολούθησε.

Η σημαντικά βελτιωμένη εικόνα σήμερα γίνεται κατανοητή με μια ματιά στον Πίνακα 2 πιο κάτω ο οποίος δείχνει ότι όχι μόνο η εικόνα των Ε/κ στην Τ/κ κοινότητα βελτιώνεται με τον καιρό αλλά και ότι οι προσπάθειες για ισλαμοποίηση των Τ/κ από την Τουρκία όχι μόνο δεν φέρνουν αποτέλεσμα αλλά μάλλον δημιουργούν και την αντίδραση των Τ/κ που νιώθουν ότι απειλούνται πολιτισμικά από τον εκτουρκισμό και τις θρησκευτικές πολιτικές του ΑΚΡ στην Τουρκία.

Πίνακας 2. Ποσοστό Τ/κ που συμφωνούν με μια σειρά από θέσεις που περιγράφουν την ποιότητα των δικοινοτικών σχέσεων

	Ποσοστό ατόμων που συμφωνούν με τη θέση		
	2007	2010	2017
Νιώθω πρώτα Κύπριος και μετά Τούρκος	13%	23%	37%
Νοιώθω ότι μπορώ να ζήσω με τους Ε/κ	12%	22%	22%
Δε θα με πείραζε να είχα Ε/κ ως γείτονα	32%	27%	36%
Εμπιστεύομαι τους Ε/κ όταν λένε ότι αγαπούν την Κύπρο	9%	-----	23%
Δε μπορώ να εμπιστευτώ τους Ε/κ γιατί θέλουν εκδίκηση για πράγματα που τους κάναμε στο παρελθόν	67%	-----	28%
Δε μπορώ να εμπιστευτώ τους Ε/κ πολιτικούς στο να εφαρμόσουν μια συμφωνημένη λύση του Κυπριακού	73%	-----	52%
Όσο περισσότερη δύναμη αποκτούν οι Ε/κ σε αυτή τη χώρα τόσο πιο δύσκολα θα γίνονται τα πράγματα για τους Τ/κ	90%	-----	58%
Οι Ε/κ και οι Τ/κ έχουν πολύ διαφορετικές αξίες	88%	-----	56%
Η θρησκεία είναι καθόλου/λίγο σημαντική στη ζωή μου	21%	-----	51%
Δεν πηγαίνει ποτέ ή μόνο μια φορά το χρόνο στο Τζαμί	60%	-----	77%
Έκφραση θετικών ή ουδέτερων συναισθημάτων προς Ε/κ	34%	-----	48%

Στο βαθμό που οδηγηθούμε λοιπόν σύντομα σε δημοψήφισμα για τη λύση του κυπριακού προβλήματος η ενδυναμωμένη επαναπροσεγγιστική θέση αναμένεται να αποτελέσει την κινητήριο δύναμη μιας τελευταίας προσπάθειας για λύση του Κυπριακού στη βάση ΔΔΟ (την οποία σήμερα βρίσκει ικανοποιητική λύση το 64% των Τ/κ) και σημαντικής αντίστασης σε επιβολές από την Άγκυρα. Ας μην ξεχνάμε ότι ο Μ. Ακιντζί που είναι και ο κύριος εκφραστής της λύσης του Κυπριακού στη βάση ΔΔΟ στηρίχθηκε από το 60% των Τ/κ ψηφοφόρων το 2015. Η ΔΔΟ λοιπόν μπορεί να στηριχθεί πέραν της επαναπροσεγγιστικής θέσης και από την Τ/κ αυτονομιστική θέση που αντιστέκεται σθεναρά στην ενσωμάτωση των κατεχομένων στην Τουρκία φτάνει να είναι μια Ομοσπονδία με διαμοιρασμό της εξουσίας, ενισχυμένη διζωνικότητα και αυτονομία για τους Τ/κ. Ας μην ξεχνάμε ότι η σκιά της προσάρτησης των κατεχομένων μπορεί να επανέλθει ανα πάσα στιγμή στο προσκήνιο. Για παράδειγμα, η Μεράλ Αξενερ, που όπως φαίνεται θα διεκδικήσει τις εκλογές στην Τουρκία το 2019 είπε ότι πρόθεση της είναι αν εκλεγεί να κάνει δημοψήφισμα για να καταστούν τα κατεχόμενα μια επαρχία της Τουρκίας.

Όλα τα κόμματα σήμερα με εξαίρεση το δεξιό UBP και το κόμμα των εποίκων YDP (αυτά δηλαδή ακριβώς τα κόμματα που πιθανών δε θα λάβουν μέρος στη νέα κυβέρνηση των Τ/κ) σε κάποιο βαθμό χαρακτηρίζονται από τις δύο κύριες τάσεις: την αυτονομιστική και την επαναπροσεγγιστική θέση που ανέπτυξε σχέση, επαφή ή θετική προδιάθεση προς τους Ε/κ όπως δείχνει και ο πιο κάτω πίνακας 1. Αντίθετα το UBP και YDP έχουν αυξημένα ποσοστά ψηφοφόρων τους οποίους εκφράζει ο Τουρκικός εθνικισμός και προφανώς έχουν λιγότερη αντίσταση στην ιδέα της προσάρτησης των κατεχομένων στην Τουρκία. Το κόμμα του Σερντάρ Ντενκτάς (DP) δε φαίνεται να διαφοροποιείται σημαντικά από τα αριστερά και κεντρώα κόμματα ωστόσο η παραδοσιακή του απορριπτική στάση στο Κυπριακό μπορεί να το οδηγήσει τελικά σε συνασπισμό με το UBP και το YDP αναλόγως και του αποτελέσματος των εκλογών στην Ε/κ κοινότητα.

Πίνακας 1. Κατανομή των τριών θέσεων σε σχέση με κομματική ψήφο

	UBP	CTP	DP	TDP	HP	YDP	Μεικτή ψήφος	Αναποφάσιτος	Δε θα ψηφίσω	Σύνολο
Τουρκικός Εθνικισμός	29.9%	13.0%	10.3%	4.2%	5.0%	42.9%	24.7%	15.7%	20.3%	19.9%
Τ/κ αυτονομία/κοινοτισμός	53.0%	50.0%	44.8%	50.0%	50.0%	28.6%	48.4%	57.1%	50.7%	52.1%
Επαναπροσέγγιστική	17.2%	37.0%	44.8%	45.8%	45.0%	28.6%	26.9%	27.2%	29.0%	28.0%
Σύνολο	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Ποιο το προφίλ των ψηφοφόρων του HP και αυτών που δήλωναν ότι θα κάνουν αποχή από τις εκλογές που μόλις διεξήχθησαν;

Η σύνθεση των ψηφοφόρων του νέου κόμματος (HP) του Κουντρετ Οζερσάι φαίνεται να έχει ως εξής: Σχεδόν το ένα τέταρτο των ψηφοφόρων του φαίνεται να ήταν άτομα που δεν ψήφισαν στις προηγούμενες εκλογές του 2013, ένα άλλο τέταρτο άτομα που έδωσαν μεικτή ψήφο στις εκλογές του 2013, 16% από το UBP, 17% από το CTP, 11% από το DP και 6% από το TDP. Όσον αφορά τη ποιότητα των δικοινοτικών σχέσεων στους ψηφοφόρους αυτού του κόμματος περίπου οι μισοί φαίνεται να στηρίζουν μια θέση Τ/κ αυτονομίας που κρατά ίσες αποστάσεις και από τους Ελληνοκύπριους αλλά και από την Τουρκία, 5% κινούνται σε πιο εθνικιστικές αντιλήψεις και 45% διάκειται θετικά προς τη συνεργασία με τους Ε/κ. Συνεπώς η πλειοψηφία των ψηφοφόρων του νέου κόμματος HP εκφράζεται μέσα από δύο θέσεις που δεν επιθυμούν την περεταίρω εμπλοκή της Τουρκίας στα της Κύπρου.

Τέλος το προφίλ των ατόμων που δεν πήγαν να ψηφίσουν παρά την πολυσυζητημένο αριστερό τους προφίλ, φαίνεται να κατανέμονται ως εξής: Περίπου οι μισοί μπορούν να χαρακτηριστούν ως χλιαροί προς αρνητικοί για συνεργασία με τους Ε/κ, το ένα τέταρτο ως θετικοί προς τη συνεργασία και το άλλο τέταρτο αρνητικοί προς τη συνεργασία με τους Ε/κ με κύρια θέση και πάλι την Τ/κ αυτονομιστική/κοινοτική.

Τέλος ενδιαφέρον παρουσιάζει και το πως δήλωσαν ότι θα κινούνταν στις εκλογές τα άτομα εκ Τουρκίας με δικαίωμα ψήφου στην Τ/κ κοινότητα και παιδιά μεικτών γάμων με Τ/κ (υπολογίζονται στις 50-60 χιλιάδες από τους 190,551 εγγεγραμμένους στον εκλογικό κατάλογο).

Ποιο το προφίλ των εκ Τουρκίας και πως θα ψήφιζαν στις επερχόμενες εκλογές το Δεκέμβριο του 2017;

Στις πρόσφατες εκλογές το ποσοστό των ατόμων με δικαίωμα ψήφου που γεννήθηκαν στην Κύπρο από Κύπριους και τους δύο γονείς (γηγενείς Τουρκοκύπριοι) υπολογίζεται γύρω στο 64% ενώ το υπόλοιπο 36% αποτελείται από άτομα από μεικτούς γάμους των εκ Τουρκίας με Τουρκοκύπριε/ους ή που γεννήθηκαν στην Τουρκία με γονείς που επίσης γεννήθηκαν στην Τουρκία. Σε αυτό το ποσοστό πρέπει να περιλαμβάνεται και ένα μικρό ποσοστό (περίπου 4%) που μετανάστευσαν από άλλες χώρες και απέκτησαν δικαίωμα ψήφου. Μια σύγκριση των προθέσεων εκλογικής συμπεριφοράς από την έρευνα του Δεκεμβρίου 2017 και σύγκριση τριών υποομάδων του πληθυσμού (Τουρκοκύπριοι, Μεικτή καταγωγή, Εξ ολοκλήρου καταγωγή εκ Τουρκίας) δίδει σημαντικά και ενδιαφέροντα αποτελέσματα. Όσον αφορά τα θέματα θρησκευτικότητας οι εκ Τουρκίας είναι σημαντικά πιο θρησκευόμενοι από τους Τουρκοκύπριους ενώ τα επίπεδα θρησκευτικότητας των ατόμων με μεικτή καταγωγή βρίσκονται σε επίπεδα μεταξύ Τ/κ και των εκ Τουρκίας. Όσον αφορά το αίτημα μη εμπλοκής των θρησκευτικών θεσμών στα του κράτους οι Τουρκοκύπριοι και τα άτομα με μεικτή καταγωγή συμφωνούν σε πολύ σημαντικότερο βαθμό από ότι τα άτομα εκ Τουρκίας. Όσον αφορά την εκλογική συμπεριφορά στη βάση των ερευνητικών δεδομένων μπορεί να υπολογιστεί ως ακολούθως. Για κάθε 10 άτομα εκ Τουρκίας που είχαν δικαίωμα ψήφου 3 δήλωσαν το Δεκέμβριο του 2017 ότι θα έκαναν αποχή στις επερχόμενες εκλογές, 3 θα ψήφιζαν UBP, 2 θα ψήφιζαν το κόμμα των εποίκων YDP, 1 θα ψήφιζε κεντροδεξιά DP ή HP και 1 θα ψήφιζε πιο κεντρο-αριστερά CTP ή TDP. Ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζει ότι οι τρεις προαναφερθείσες ομάδες (Τουρκοκύπριοι, Μεικτή καταγωγή, Εξ ολοκλήρου καταγωγή εκ Τουρκίας) δε διαφοροποιούνται στατιστικά σημαντικά στην αποδοχή ή απόρριψη διαφόρων μορφών λύσεως του Κυπριακού προβλήματος (π.χ ΔΔΟ, Δύο Κράτη κλπ) αλλά οι εκ Τουρκίας διαφωνούν περισσότερο με τη δήλωση «Μπορώ να ζήσω με τους Ε/κ» και από τους Τ/κ και από τα άτομα με μεικτή καταγωγή. Στην αποδοχή του πλαισίου Γκουτέρεζ, οι τρεις ομάδες δε διαφοροποιούνται σημαντικά.

Συμπέρασμα

Ένα γενικό συμπέρασμα είναι ότι το παράθυρο δικοινοτικής συνεργασίας και επαφής που άνοιξε το 2003 πρέπει να τύχει περεταίρω αξιοποίησης για δικοινοτική επαφή και συνεργασία ως ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που μπορούν να εδραιώσουν περισσότερο την επιθυμία των Τ/κ για συμβίωση με τους Ε/κ παρά τις πολιτικές εξελίξεις των εκλογών που μπορούν να αποτελέσουν σύντομα μια αρνητική παρένθεση αν η Ε/κ κοινωνία αντιληφθεί το πραγματικό διακύβευμα του επόμενου εξαμήνου. Ο Μ.Ακιντζί φαίνεται να μπορεί να πάρει θέσεις που θα φέρουν το κυπριακό σε πορεία επίλυσης με τη στήριξη του πλαισίου Γκουτέρες αλλά αυτό το παράθυρο ευκαιρίας φαίνεται να κλείνει οριστικά με το τέλος της θητείας του Μ. Ακιντζί το 2020. Αυτό που θα ακολουθήσει θα είναι κατά πάσα πιθανότητα η προσάρτηση των κατεχομένων με την Τουρκία με τη στήριξη ενός μικρού εθνο-θρησκευτικού μπλοκ εσωτερικά (όπως αυτό που ενεπλάκη στις επιθέσεις εναντίων της Αφρική), του Τουρκικού στρατού και νέων εποίκων που δεν θα έχουν ενσωματωθεί στα υπάρχοντα Τ/κ κόμματα και ως νεοφερμένοι δεν θα έχουν δικαίωμα πολιτογράφησης στο σενάριο λύσης του Κυπριακού προβλήματος. Αν δυστυχώς αυτό το χειρίστο σενάριο γίνει πραγματικότητα δε θα είναι επειδή αυτό θα θέλει η πλειοψηφία των Τ/κ σήμερα αλλά επειδή η ενσωμάτωση θα αποτελέσει τρόποιο προς εσωτερική κατανάλωση για τις επερχόμενες Τουρκικές εκλογές του 2019. Τέλος υπάρχει και ένα δεύτερο σενάριο ενσωμάτωσης το οποίο η Τουρκία θα επιχειρήσει να κυβερνήσει τους Τ/κ εξουδετερώνοντας τη βουλή με αλλαγή του συστήματος διακυβέρνησης στην Τ/κ κοινότητα σε προεδρικό, κάτι το οποίο επιδιώκει η διακυβέρνηση του ΑΚΡ στην Τουρκία.

* Η έρευνα στην οποία γίνεται αναφορά φέρει τον τίτλο «The Internally Displaced in Cyprus and Return Intentions: Social Psychological, Sociological and Political Determinants» και έχει χρηματοδοτηθεί από το Ίδρυμα Α. Λεβέντης μετά από εσωτερικό διαγωνισμό στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. Αφορά έρευνα με αντιπροσωπευτικό δείγμα στην κάθε κοινότητα (801 Τ/Κ και 811 Ε/Κ) με συνεντεύξεις από σπίτι σε σπίτι.

Αναφορές

McKeown, S. & Psaltis, C. (2017). Intergroup Contact and the Mediating Role of Intergroup Trust on Outgroup Evaluation and Future Contact Intentions in Cyprus and Northern Ireland. *Peace and Conflict: Journal of Peace Psychology*, Advance online publication. <http://dx.doi.org/10.1037/pac0000275>

Psaltis, C. (2012). Intergroup trust and contact in transition: A social representations perspective on the Cyprus conflict. In (Ed.) I. Markova & A. Gillespie, *Trust and Conflict: Representations, Culture and Dialogue*, (pp. 83-104), London: Routledge.

Psaltis, C. & Cakal, H. (2016). Social Identity in Divided Cyprus. In (Eds) S. McKeown, R. Haji and N. Ferguson *Understanding Peace and Conflict Through Social Identity Theory: Contemporary and World-Wide Perspectives* (Springer Peace Psychology Book Series), UK: Springer.

Zezelj, I., Ioannou, M., Franc, R., Psaltis, C. & Martinovic, B. (2017). The role of inter-ethnic online friendships in prejudice reduction in post-conflict societies: Evidence from Cyprus, Serbia and Croatia, *Computers in Human Behavior*. 76, 386-395.

Ψάλτης, Χ. (2008). Χαρτογραφώντας το πεδίο των διακοινοτικών σχέσεων: Μια Κοινωνιο-Ψυχολογική ανάλυση. *Διεθνής και Ευρωπαϊκή Πολιτική*, 11, 133-143.